

diritto privato. Le obbligazioni, 2^a ed. Milano 1948, σελ. 154 έπ. Βλέπε καὶ 86.

Ὡς πρὸς τὸ ἐφαρμοζόμενον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δίκαιον τῆς συναλλαγματικῆς, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἴσχυεν ὁ Γαλλικὸς Ἐμπορικὸς Νόμος κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ τοῦ ἔτους 1815, ἐμμέσως νομοθετηθεὶς διὰ σουλτανικῆς διαταγῆς. Οὐδεμία ὁμως ἀπόδειξις ὑπάρχει, ὅτι ἡ ἰσχὺς του ἐπεξετάθη καθ' οἷονδήποτε τρόπον καὶ εἰς τὴν Σίφνον. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρὸ τοῦ 1815, κατὰ μαχητὸν ὁμως τεκμήριον, ἴσχυεν ὁ περὶ συναλλαγματικῆς αὐστριακὸς νόμος τῆς Μαρίας Θηρεσίας (ἴδε Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΝ, ἐν Ἀρχείῳ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου 10, 1943, σελ. 369). Ἄν ὁμως εἶναι ἀμφίβολον ὅτι οὗτος ἴσχυσε μεταξὺ τοῦ Συστήματος τῶν ἐμπόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ ἰδρυθέντος τῷ 1795, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἴσχυσεν εἰς τὴν Σίφνον;

Ἡ ἐν στίχ. 6 - 7 ρήτρα: καὶ πληρώνοντάς την, θέλετε τὴν λάβει ἐξωφλημένην, κατὰ τὴν συνήθειαν, βεβαιοῖ δι' ἄλλην μίαν φορὰν τὴν δι' ὁλοκλήρου τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου κρατήσαντες ἀρχὴν, ὅτι πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ δανείου δὲν ἀρκεῖ ἡ καταβολή, ἀλλ' ἡ καταστροφή τοῦ ἐγγράφου ἢ ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἀναγραφὴ ὅτι ἐξωφλήθη. Βλέπε 16.

Διὰ τῆς φράσεως: εἰς ἔλλειψιν τῆς πρώτης τοῦ στίχου 2, νοεῖται ὅτι εἶχεν ἐκδοθῇ καὶ ἄλλη πόλιτζα διὰ τὸ αὐτὸ ποσόν. Ἡ ἀνάγνωσις τῆς λέξεως ἔλλειψιν εἶναι ἐπισφαλής, διότι ἡ μελάνη εἶναι ἐξίτηλος.

1 πρὸς τὸν τζελεπῇ ἀνέστη διαλεγμένου παπάζογλου. 1819: αὐγούστου 2:

2 » βλέποντας τὴν παροῦσαν μου πόλιτζαν εἰς ἔλλειψιν τῆς πρώτης θε-

3 λετε μετρήσει εἰς τὸν σιὸρ γεωργάκη μπάον, μεθ' ἡμέρας ἑνδε-

4 κα, γρόσια χίλια πεντακόσια ἑβδομήντα πέντε, ἥτοι γρσ. 1575=

5 διὰ ἄλλα τόσα ὅπου ἔλαβα ἐγὼ ἐδῶ ἀπὸ σιὸρ κωσταντάκη μπά-

6 ον. καὶ πληρώνοντάς την, θέλει τὴν λάβει ἐξωφλημένην

7 κατὰ τὴν συνήθειαν.

8

πέτρος μπατράς

35

Μίσθωσις ὑπηρεσιῶν ἱατροῦ

1820, Μαρτίου 31

Σίφνος

Ὁ Κωνσταντάκης Ἰωάννου Μπάος καὶ ὁ ἱατρὸς Ἰω. Α. Ταραντῖνος συμφωνοῦν τὰ ἀκόλουθα. Ὁ ἱατρὸς Ταραντῖνος, ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ταύτην, ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως, χρησιμοποιοῦν πάντα τὰ εἰς τὴν διάθεσίν του μέσα καὶ ὅλην τὴν ἐπιστη-

μονικήν του ικανότητα, καταστήσῃ τὴν σύζυγον τοῦ Κ. Μπάου ἱκανὴν ὥπως τεκνοποιήσῃ. Ὁ χρόνος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὁ ἱατρὸς ὀφείλει νὰ περατώσῃ τὴν θεραπείαν εἶναι μῆνες ὀκτώ, ὑποδιαιρούμενος εἰς δύο τετράμηνα. Ἄν ἐντὸς τοῦ πρώτου τετραμήνου ἡ σύζυγος τοῦ Μπάου δὲν συλλάβῃ, ἢ συλλαβοῦσα ἀποβάλλῃ, ὁ Ταραντῖνος ὀφείλει νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν θεραπείαν ἐπὶ ἕν ἔτι τετράμηνον· ὁπότε, ἂν ἡ κυρὰ Μαρουσάκη συλλάβῃ, οὗτος θὰ ὑποχρεοῦται ὥπως τῇ παρέχῃ ἱατρικὴν περίθαλψιν μέχρι τοῦ τοκετοῦ. Εἰς ἀντάλλαγμα ὁ Μπάος ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ὥπως καταβάλῃ εἰς τὸν Ταραντῖνον, ἂν ἡ θεραπεία ἐπιτύχῃ καὶ ἡ σύζυγός του ἀποκτήσῃ τέκνον, 2.000 γρόσια. Ἄλλως, ἂν μὲν ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ πρώτου τετραμήνου αὕτη δὲν συλλάβῃ, ἢ συλλάβῃ καὶ ἀποβάλλῃ, ὁ Μπάος θὰ καταβάλῃ εἰς τὸν Ταραντῖνον τὸ ἀντίτιμον τῶν χρησιμοποιηθέντων ὑπ' αὐτοῦ φαρμάκων, ὀριζόμενον εἰς γρόσια 150. Ἄν δέ, συνεχισθείσῃ τῆς ἱατρικῆς περιθάλψεως ἐπὶ ἕν καὶ πάλιν τετράμηνον, δὲν ἐπιτευχθῇ τὸ ποθούμενον καὶ ἡ θεραπεία ἀποτύχῃ, ὁ Μπάος ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ εἰς τὸν Ταραντῖνον τὸ τέταρτον μόνον τοῦ συμφωνηθέντος ποσοῦ, ἥτοι γρόσια 500. Τὰ ἔξοδα τροφῆς καὶ κατοικίας τοῦ ἱατροῦ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς θεραπείας θὰ βαρύνουν τὸν ἴδιον.

Τὸ ἔγγραφον εἶναι ἰδιωτικόν· εἶναι δὲ λίαν ἐνδιαφέρον καὶ καθ' ἑαυτό, ἀλλὰ καὶ διότι παρόμοια ἔγγραφα σπανίζουν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἰταλίᾳ (P. S. LEICHT, *Storia del diritto italiano. Il diritto privato. Parte terza. Le obbligazioni*, 2^a ed. Milano 1948, σελ. 137). Ἐτερον παρεμφερὲς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1776 εἶναι τὸ δημοσιευόμενον ὑπὸ τοῦ Π. ΖΕΡΑΕΝΤΟΥ, *Σύστασις τοῦ κοινοῦ τῶν Μυκόνων*, Ἑρμούπολις 1924, σελ. 91, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ κοινὸν τῆς Μυκόνου ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ὥπως καταβάλῃ, τοῦ Ἀγίου Φαρσάλων προσθέτοντος 10 ἐπὶ πλέον, 70 γρόσια κατ' ἔτος εἰς τὸν ἱατρὸν σιὸρ Τζουγάνε, κατ' ἀποκοπὴν ἀναλαμβάνοντος νὰ θεραπεύῃ πάντα ἀσθενῆ Μυκόνιον. Ἄλλη σύμβασις μὲ ἱατρὸν εἶναι ἡ δημοσιευομένη ὑπὸ τοῦ Σ. ΛΑΜΠΡΟΥ, ἐν Νέφ Ἑλληνομνήμονι, 14, τεῦχος 1^{ον}, 1917, σελ. 53, τοῦ ἔτους 1719, ἐκ Πιόντες.

Ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ἔγγραφου ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὁ δοτόρος Ταραντῖνος δὲν ἦτο Ἕλλην. Τοῦτο προδίδει τὸ ἐπώνυμόν του καὶ ἡ μὲ λατινικοὺς χαρακτῆρας ὑπογραφή του (καὶ ἡ σφραγίς). Τὸ ἐπώνυμόν του συνηγορεῖ μᾶλλον ὑπὲρ ἰταλικῆς τῆς καταγωγῆς του. Ἐκ τῆς ἐν στίχοις δὲ 22 - 23 ρήτρας: τὰ τῆς ζωοτροφίας καὶ κατοικίας τοῦ σιὸρ δοτόρου ἔξοδα θέλουν εἶναι ἐξ ἰδίων του, ἐξάγεται ὅτι οὗτος μετεκλήθη ἄλλοθεν, διότι, ἂν ἦτο ἐγκατεστημένος ἐν Σίφνῳ, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐξόδων συντηρήσεως καὶ κατοικίας του. Πόθεν ὅμως μετεκλήθη; Ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν ἀποκλείεται, νομίζω. Πιθανώτερον διὰ τοῦτο εἶναι ὅτι μετεκλήθη ἐκ Σύρου ὅπου εἶχον ἐγκατασταθῇ ἀπὸ μακροῦ ἢ προσφάτως πολλοὶ ξένοι, φραγκολεβαντίνοι, καθολικοὶ τὸ θρήσκευμα, μετήρχοντο δὲ πλεῖστα ἐπαγγέλματα: Α. Θ. ΔΡΑΚΑΚΗ, *Ἡ Σύρος ἐπὶ Τουρκοκρατίας*, τόμ. Α', ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου 1948, σελ. 82 ἐπ., 100 ἐπ.,

114 ἐπ. Οὗτοι διείποντο ὑπὸ τῆς *lex patriae*, ἀπολαύοντες καὶ τῶν ἐκ τῶν διομολογήσεων προνομίων, αἵτινες εἶχον συνομολογηθῆ προκειμένου μὲν περὶ τῆς Γαλλίας διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1535, περὶ δὲ τῆς Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας καὶ ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν διὰ μεταγενεστέρων συνθηκῶν (K. LIPPMANN, *Die Konsularjurisdiktion im Orient*, Leipzig 1898, σελ. 58 ἐπ. καὶ 75 ἐπ.). Κατ' ἀκολουθίαν πρέπει, χαρακτηρίζοντες τὸ ἔγγραφον τοῦτο, νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν μὴ ἑλληνικὴν καταγωγὴν τοῦ Ταραντίνου καὶ ὅτι καὶ ἡ προσωπικὴ κατάστασις τοῦ ἰδίου δὲν ἦτο δυνατόν ἢ ν' ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν συναφθεῖσαν σύμβασιν.

Εἰς τὸ βυζαντινὸν δίκαιον ἡ παροχὴ ὑπηρεσιῶν ὑπὸ τοῦ δικηγόρου, ἱατροῦ κλπ. ἐχαρακτηρίζετο ἐπὶ τῇ βάσει *contra legem* ἐρμηνείας δοθείσης ὑπὸ τοῦ ΑΓΙΟΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ, ὡς μίσθωσις ἐργασίας. Δὲν ἐθεωρεῖτο ὁμως ὡς τοιαύτη κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον (Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, *Ἱστορία καὶ Εἰσηγήσεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου*, Ἀθῆναι. 1944, σελ. 871 καὶ 869 ἐπ.). Δὲν ἐθεωρεῖτο δ' ὡς *locatio conductio operis* καὶ εἰς τὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ἀκολουθοῦντα μεσαιωνικὰ καὶ μεταγενέστερα τούτων ἰταλικά δίκαια, ἔνεκα τοῦ ὁποίου τὰ πρόσωπα ταῦτα πρὸς ἐνάσκησιν τῶν ἐπὶ τὴν ἀμοιβὴν δικαιωμάτων τῶν δὲν ἐκίνουν τὴν *actio locati* ἀλλὰ τὴν *actio in factum propter nobile exercitium artis liberalis*.

Ἐνταῦθα ὁμως ἡ σύμβασις ἔχει ἄλλην μορφήν. Ὁ Ταραντῖνος ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως ἐντὸς ὁρισμένης προθεσμίας θεραπεύσῃ τὴν στείρωσιν ἐξ ἧς ἔπαθεν ἡ σύζυγος τοῦ Μπάου. Συμφωνεῖται δὲ νὰ λάβῃ μετὰ τὸ πέρας τῆς θεραπείας καὶ ἐφ' ὅσον ἡ θεραπεία φέρει ἀποτέλεσμα, ἥτοι τὴν σύλληψιν ἐμβρύου παρ' αὐτῆς, 2.000 γρόσια. Ἡ συμφωνία αὕτη ἀποτελεῖ ἐργολαβίαν, *locatio conductio operis*. Συμφωνεῖται ὁμως συγχρόνως ὅτι, ἂν ἡ θεραπεία ἀποτύχῃ, ὁ ἱατρὸς θὰ λάβῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ τέταρτον τοῦ μισθοῦ, ἥτοι γρόσια 500· δηλαδὴ θὰ πληρωθῇ διὰ τὸν κόπον του. Τοῦτο ἔχει τὸν χαρακτῆρα μισθώσεως ἐργασίας (*operarium*). Δὲν ἐξηγεῖται ἄλλως ἡ συμφωνία τῆς ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀμοιβῆς του διὰ τὰς παρασχεθείσας ὑπηρεσίας του καὶ ἀδιαφόρως τοῦ ἀποτελέσματος. Δὲν εἶναι ὁμως ἡ ὅλη σχέσις σύμβασις μικτή, ἀλλὰ σύμβασις περιέχουσα στοιχεῖα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν συμβάσεων, ἥτοι τῆς τε *locatio conductio operis* καὶ τῆς *locatio conductio operarium*. Εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ P. S. LEICHT, αὐτόθι. σελ. 136, μνημονευόμενας, αἵτινες δὲν ἦσαν ἀσυνήθεις εἰς τὴν ἀναγεννωμένην καὶ μεταγενεστέραν Ἰταλίαν. Τὸ ὅτι συμφωνεῖται ἐπὶ τῇ ἀπράκτῳ λήξει τοῦ πρώτου τετραμήνου ὁ Μπάος νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν ἱατρὸν τὸ ἀντίτιμον τῶν φαρμάκων δὲν μεταβάλλει τὸν χαρακτηρισμόν. Τὸν ἐνισχύει.

1 Σίφνος τῇ 31 μαρτίου 1820 — Ε. Π.

2 » διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ δηλοποιεῖται, ὅτι ὁ σιὸρ δοτόρος Ἰω.* λ.

3 Ταραντῖνος ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ σιὸρ Κωνσταντιάκη Ἰω.[†] πάου διὰ